

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kiskgazdák, gazdatlások és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Végre valahára...

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

Lélekemelő, megnyugtató, jótremélni engedő módon folyt le az erdélyi magyarság gyergyószentmiklósi nagygyűlése.

Az aggódo ellenzék mindkét kézben olajággal vonult fel, hirdeive, hogy *evolúcióra* törekednek, a *revolúció* gondolata nélkül.

Sok szép szónoklat ihlette meg a szíveket, pezsdítette a lelkeket, kápráztatta a füleket. Tanulságos előadások, gondolat kidolgozott tanulmányok hangzottak. Javaslato, indítványok tárgyalattak a pártpolitika, a szervezés, a vezetés dolgát érdeklő személyi és tárgyi kérdések felől. És a közgazdaság fontos problémái is megbeszéltek. Sőt — ezek rendén — a mezőgazdaság is szóba került.

Itt, ezen a helyen, az „Erdélyi Gazda”-ban állítom, állítani merem, miszerint, *mindannál* ami a szónoklatok, az előadások, a tanulmányok, a tárgyalások rendén magas és velős elhangzott: *az erdélyi magyarság életsorsára nagyobb jelentőséggel* — sullyal bíró az ujonnan, egyhanggal megválasztott elnök beköszöntőjének az a figyelmeztetése, hogy:

„Az ősi vagyron ronsait, első sorban a földet őrizze mindenki, mert az nem egyedül az ő magánvagyon, hanem fajunk köztulajdona.”

Okosan, helyesen magyarázta az elnök néhány szóval, habár másként fogalmazva, hogy: az erdélyi magyarság erőstörzsű fájának lelki és szellemi javakat termelő lombozata időnként megrikkulhat: elhalni nem fog, újból kivirul, bőven fog teremni, ha *gyökérzete erős, egészséges marad*. Ha a gyökérzet jól megkapaszkodik a földbe. Ha megtesztünk mindent, nehogy az idők vihara kimossa a törzset erősítő, fennállását biztosító, a lombozatot tápláló földet

Föld nélkül — Ahasverus sorsára jut Erdélyben a magyarság. Föld nélkül „házát” megtartani nem lehet. *Házát szerezni* sem lehet. Izrael fia szétzórásuk óta érzik, tudják. Hangosan hirdelik, keserű tapasztalat eredményeként: csak földszerezéssel lehet az őshazát visszaszerezni.

„Most igazolódott be, — írja egy palesztinai telepes erdélyi testvéreinek küldött levelében — mennyire igaz volt Herzlnek, amikor Palesztina jövőjét nem a városok fejlődésében, de a mezőgazdasági kolonizációban látta.”

„... lássátok be becsületes nyíltsággal, — folytatja a levélíró — hogy a Palesztina-építő munkának egyetlen egy biztos bázisa van, a föld. De csak az a föld, amelyet kezeitek művel meg...”

Az agrárreform zajlása óta hallom, halljuk, tudjuk: ... Itt is, ott is, amott is eladatott a magyarság kezén hagyott földből 1 hold, 2 hold 10 hold, 50 hold, ez a birtok, az a birtok. Sokra, a megmaradthoz mérten nagyon sokra megy az a föld, ami gazdát cserélt. *Fájdalmas valóság* ... úgy cserélt gazdát, hogy az erdélyi magyarság föld és házbirtok-állománya aggasztóan megapadt.

Ez az apadás folyton tart, fokozódik,

mindenki tud róla — bizonyára a reformerek tábora is — és ennek dacára a gyergyószentmiklósi nagygyűlésen egyetlen egy feljajdulás sem hangzott a magyarföld pusztulása miatt; egyetlen egy *direkt* javaslat sem tétel, hogy *mit kellene sürgősen tenni: a magyar kézen maradt föld számontartása, apadásának megátolása dolgában.*

A magunk erejével kell valamit tenni, mert sem a közigazgatás, sem a kormányzat segítségével nem számíthatunk. És hirdetni kell hangosan, hogy az erdélyi pályadíjakkal világhozott drámákat, novellákat, történeteket és versköteteket csak a Kanadában, Magyarországon és másutt a világban élő magyarok fogják majd olvasni — amikor az erdélyiek lába alól kicsuszt a föld.

Lám, a világon mindenütt kapitálissal, gyárakkal, kereskedelemmel, irodalommal rendelkező ifai Izraelnek élénken érzik, tudják, hirdelik, hogy: vissza kell szerezni az őshazát.

A haza az a föld, melyhez rendületlenül kell, hogy ragaszkodjunk. Az a föld, melyen „élned, hálnod kell.” Az erdélyi magyarság valamennyi szervének, mindenik tagjának közre kell működnie, hogy a magyar kézen maradt kevés föld magyar kézen maradjon. Kiválóképpen kötelessége az erdélyi magyar újságírásnak közreműködni: „mentől többet foglalkozva olyan dolgokkal”, Rákosi Jenő üzenete értelmében „melyek minden magyar embert érdekelnek.” Már pedig a magyarság egyetemét a földnek magyar kézen maradása érdekeli a legjobban. Profétai lélek nélkül is megjósolhatja, aki a kérdésfelől elmékedik, miszerint: amilyen mértékben fog az erdélyi magyarság földje apadni, abban a mértékben fog majd évről évre kevesebb magyar hívő járni az egyházakba, kevesebb magyar gyerek az iskolákba; kevesebb olvasója lesz a magyar könyveknek és magyar újságoknak. De a bankokból is kifognak fogyni a magyar betétek és ezekkel a magyar hivatalnokok is.

Jól tudják mindezt, akik mindezt elérni akarják. Akkor azután majd lámadni fog egy másik *Sipulus*, aki új könyvet fog írni az „Elnémult harangok”-ról. Akkor majd vitakozhatnak a megmaradtak, a szervezeti szabályok, az alkotmány reformálásáról, hogy „nyissuk ki a kapukat” és bocsássunk be 1 (egy) kiskgazda társaságában 5 (öt) újságíró az intézőbizottság reformálására. És szónokolhatnak a demokráciáról, amiről azt írta nem régen Rákosi Jenő, — a világi demokráciáról szóló megállapításában — hogy: ... a laikus világban a nép hangulata, szeszélye, szenvedélye, haragja, vagy félrevezetett tudatlansága kormányoz. A demokrácia nemesebb értelmében a jelesebbeket, a jellemesebbeket, a tehetségebbeket illetné a kormányzás. A demokrácia voltaképpen szabadverseny a hatalomért. Minden emberi szenvedély munkába lép e versenyben és nem a jobb, hanem az ügyesebb, a fűfűngosabb, a lelkiismeretlenebb, az erőszakosabb viszi el majd a győzelmet igen gyakran.”

Bármi legyen egyik és másik illusztris írónak felfogása a demokráciáról, igaz szívvel

kell hálálkodnunk, hogy *végre valahára* figyelmeztette az erdélyi magyarságot a legilletékesebb helyen, a legilletékesebb, a Magyar Párt elnöke, az Erdélyi Gazdasági Egylet ügyvezető alelnöke: „... a földet őrizze meg mindenki, mert az nem egyedül az ő magánvagyon, hanem fajunk köztulajdona.”

Ha módomban lenne elrendelném, hogy valamennyi erdélyi magyar hírlap, könyv és fűzet fejére rányomassanak ezek a szavak. Még az imádságos könyvekbe is.

Adatok a tehenek tejeléséről és takarmányozásáról.

Irta: Zaitlschek Arthur dr.

(Folytatás és vége.)

Alábbi összeállítás mutatja, hogy az 1922—23., 1923—24. és 1924—25. évi téli időszakokban hány kg. keményítőértéket etettek a különböző csoportba tartozó takarmányok alakjában:

Téli időszak napokban	Keményítőérték-fogyasztás					
	Abrakban	Gyök és gumóban	Pillangós szénában	Egyéb szénában	Szalmában	Egyéb takarmányokban
1922/23 192 nap	1 29 0 99	0 56 0 32	1 43 0 13			
1923/24 181 „	1 13 0 85	0 23 0 13	1 48 0 34			
1924/25 181 „	1 37 0 03	0 60 0 45	1 40 0 54			
Átlag — — —	1 26 0 82	0 46 0 30	1 44 0 34			
A keményítőérték %-os elosztása	27 27	17 75	9 96	6 49	31 17	7 36

Az egyes takarmánycsoportokra három évi átlagban eső keményítőérték-fogyasztást takarmányokban is kifejezhetjük, ha — tapasztalataink alapján — felvesszük, hogy átlagban oly takarmány került etetésre, melynek keményítőértékét az itt adott számok fejezik ki: abrakkeverék 56, répa 5—6, pillangósszéna 30, egyéb széna 30, szalma 18 és egyéb takarmány 10.

Ezen értékek felhasználásával kiadódik, hogy átlagban egy tehen naponként 2 2 kg. abrakkeveréket, 14 6 kg. répát, 1 5 kg. pillangósszénát, 1 kg. réti szénát, 8 kg. szalmafélét és 3 4 kg. egyéb takarmányt fogyasztott.

Abrak gyanánt a legtöbb abrakféle szerepelt, még pedig főmennyiségben tengeridara és buzakorpa. Ha az összes abrakfogyasztást 100 százalékknak tekintjük, annak elosztása az egyes abraknemekre a következő volt:

Takarmány	%
Tengeridara	29 62
Buzakorpa	28 69
Abrakkeverék	19 69
Konkolydara	6 62
Cirokdara	4 96
Olajpogácsa	2 58
Kölesdara	2 15
Vörös takarmányliszt	1 33
Bükkönydara	0 85
Gyári melaszkeverék	0 84
Buza (asszott szemű)	0 54
Korianderhulladék	0 40
Rozsdara	0 35
Malompor	0 34
Árpadara	0 24
Lóbabdara	0 23

	%
Maláacsíra — — — — —	0·21
Borsódara — — — — —	0·20
Mohadara — — — — —	0·09
Biborheremag-ocsudara — — — — —	0·06
Zabdara — — — — —	0·01

A gyök- és gumóstakarmányok közül 99·62 százalék esik répára és 0·38 százalék esik burgonyára, mely utóbbinak eszerint csak igen alárendelt jelentősége volt a tehének takarmányában.

Az „egyéb” takarmányok összes mennyiségét 100 százaléknak véve fel, esett

	%
Száritott répaszeletre — — — — —	44·77
Vermelt csalamádéra — — — — —	21·99
Savanyított répaszeletre — — — — —	9·25
Friss répakoronára — — — — —	8·20
Friss répaszeletre — — — — —	5·57
Savanyított répakoronára — — — — —	4·04
Savanyított tengeriszárra — — — — —	2·97
Répaszeszmoslékra — — — — —	1·96
Tengeriszeszmoslékra — — — — —	0·74
Zöld rozsra — — — — —	0·22
Melaszra — — — — —	0·21
Zöld repcére — — — — —	0·08

A takarmány összeállítás a feltüntetett adatok szerint igen változatos volt és a csekély mennyiségű olajpogácsa dacára is biztosítani tudta bő keményítőértékadagolás mellett a fehérjeszükségletet. A fehérjementes keményítőérték és az emészthető fehérjefogyasztás közötti viszony, a keményítőértékarány, mely a fehérjementes keményítőérték és az emészthető fehérjére eső keményítőértékhányadosa, tehéntakarmányban a legkedvezőbb, ha egy kész fehérjére eső keményítőértékre 6—7 rész fehérjementes keményítőérték jut. Az átlagos keményítőértékarány a tárgyalt évben 1:7·7 hez volt. Husz tehenészet ennél még tágabb keményítőértékarányal állította össze a takarmányát, ami tulnyomólag a már említett fölös keményítőértékterítésre vezetendő vissza s csupán 3 tehenészetnél járult a tulságosan tág keményítőértékarány előidézéséhez a tulsziken etetett emészthető fehérje is.

A télihez hasonlóan a nyári takarmányozás is a tehenészetek tulnyomó részében teljesen megfelelő volt. Hibák többnyire annyiban fordultak elő, hogy a legelő minőségi csökkenését nem veszik mindenütt tekintetbe, vagyis az előregedett, vagy már kihasznált legelő mellett csak annyi zöld takarmányt, illetve abrakot adnak, mint a legeltetés elején. Másrészt a zöldtakarmány változó minőségét sem veszik eléggé figyelembe, így pl. helyén van a tengeri dara, lucerna, vagy baltacim mellett, ellenben pl. csalamádé mellett fehérjedusabb abrakot kell etetni. Többnyire ilyen takarmányozási hibákra vezetendő vissza a tejhozamnak a nyári évadban észlelt időközönkénti visszaesése, mely csak igen bő takarmányozás mellett állott többnyire helyre, előfordult azonban, hogy a tejhozamban meginduló esést a takarmányozás utólagos javítása már nem szüntette meg.

A kivonatolt ismertett adatok eléggé bizonyítják, hogy a tejtermelés ellenőrzése a leghatásosabb eszköz a tejtermelés fokozására és a tej minőségének javítására, illetve ama tehének felismerésére, melyeket a tenyésztésben meghagyni érdemes. Gazdáink mindinkább fokozódó érdeklődéssel fordulnak a tejelést ellenőrző intézmény felé, a fejjermegyei példa mindinkább több követőre talál s így remélhető, hogy a tej és tejtermékek előállítására terén mennyiség és minőség tekintetében a háboru előtti állapotot nemcsak rövidesen elérjük, de azt néhány év alatt tulszárnyaljuk.

Földet, vagy állást kérnek a gazdatisztek.

Gazdák vagyunk, okleveles magyar gazdatisztek, elcsapott, mosloha gyermekei új házáknak, pedig mi őmiatta vérezünk. Az agrár-reformmal felosztották a nagybirtokokat, kivették a talajt lábunk alól.

Ma összetett kezekkel télenül ácsorgunk holott dolgozni tudnánk és szeretnénk, hogy bár mindennapi kenyerünket becsületes uton képzettségünkkel és munkánkkal megkereshessük.

Vagy elmenjünk? Hova? Itt születünk, itt nevelkedtünk, itt tanultunk, dolgoztunk, itt ösmertük meg a rögöt, melybe elvetettük a magot és siker koronázta fáradhatatlan munkásságunkat. Megbecsültek bennünket, s ma ki gondol velünk?

Hány fontos pozíció van analfabétákkal betöltve, kiknek ha más téren van is kvalifikációjuk, de a gazdálkodás terén vajmi kevés.

A jelen állapotok egy parányi fényugara dereng kétségbe esett lelkünkben most, amikor az új választások magyar szenátorokat és képviselőket is juttatott a parlamentbe, vajjon eszükbe jutunk-e?

Az ország nagyjaitól csak annyit kérünk, hogy lássanak meg bennünket s ha nem is tud az állam egyszerre mindnyájunkat hivatásunk keretében elhelyezni, de legalább a kisaajított rezerva-területek átengedésével tegye lehetővé megélhetésünket!

A zülés szélén áll egy értékes csoport, nem azért, mintha nem akarna, vagy nem tudna és nem szeretne dolgozni, de ma nincs hol. Akárhol kopogtat, zárt ajtókra, süket fülekre talál.

Muzsaj Zoltán.

A vetőgép magaszóró rendszerének elbírálása.

(Egyben felelet a szerkesztőséghez érkezett kérdésre).

Dr. Szász Ferenc.

A vetőgépek vetőkorongjai, illetve a magaszóró készülékek általában két rendszerűek: *emelők* vagy *tolók*.

Az első rendszernél a mag emelés után jut a magvezető csövekbe, a második rendszernél pedig korong szerű testek tolják a csoroszlyák felső nyílása felé a szemet.

Hegyes vidéken a toló rendszernek tagadhatatlanul előnye, hogy *hegyen le-fel vetésnél is a magot egyenletesen osztja el*; az emelő rendszerűnél pedig nemcsak a hegyen le s fel vetést, de a vetőgép horizontális tengelyének elferdülését is számításba kell vennünk, mert a magok, vagy visszahullanak a magládába, vagy a korong ferdesége miatt nem jut a szem a magvezető csövekbe. Ezen a gyáruk *mozgatható magládákkal* segítenek, melynek esése egy függőlegesen elhelyezett, kissé ívben hajlott tengely körül szabályozható igen könnyen vetés közben is. A toló-kerekesek a magot, különösen, ha az nagyobb szemű, törik, másrészt apróbb szemű magnak a vetése igen nehéz tolórendszerrel, mert egyenlőtlenül osztja el azt.

Apróbb magvak vetése szempontjából az emelő rendszer jobb.

Ez általában megint kétféle: *szabályozható kanalas és kicserélhető korongos*. Az elsőnél a gép oldalán elhelyezett skála szerint a kanalak nagysága egyetemlegesen szabályozható és így a vetőmag mennyiség (a vetőgép beállításának szabálya szerinti) pontosan megállítható. Másrészt a kanalak szabályozásában kisebb hibák, különösen apróbb magnál — mert a kanalak behúzása csak nem teljes a tárcsákba — igen könnyen előállhatnak, különösen használt, öregebb gépeknél. Ezeknek a javítása csaknem lehetetlen — ha csak nem a gyárban. — Így a gép sorai egyenlőt-

lenül fognak hullni, mert mag sem jutott egyformán a földbe.

Ez a hiba a *merítőkorongos* rendszerénél nincs meg, de ott különböző magvakhoz más és más korongot kell felszerelni, sőt, oldalt a fogas kerék áttételt is változtatni kell, a mi azonban igen könnyű.

Tehát apróbb magvak vetése szempontjából számba jöhetnek a *kanalas és merítőkorongos* rendszerek. *Hegyes vidéken legyen a magláda állítható, vízszintezhető*. Végül apróbb magvakat leghelyesebb korpával, fűrészporral, hamuval, homokkal stb. keverten vetni, mert így sokkal egyenletesebben osztjuk el őket; a forgók végén azonban a ládában levő anyagot mindig keverjük össze a maggal, mert a különböző falysúly miatt — a súlyos részek lerázódván — hibák állhatnak be vetésünkben. Ügyeljünk még arra is, hogy a gép tengelye lehetőleg mindig vízszintesen álljon, mert a vetés csak így lesz egyenletes, *tehát inkább le-fel vessünk mint oldalasan*. Egyszerűség, olcsóság, tartósság szempontjából véleményem szerint a *merítőkorongos rendszer állítható magládával* szerelve, erdélyi viszonyaink között minden kiválómnak megfelel, ugyancsak jól beválnak a kanalas rendszerűek is, míg a tolórendszerűek minden kiválóságuk dacára is apróbb magvak vetésénél nem megbízhatók.

Válasz

az Erdélyi Gazdában megjelent „A gazdák és az idejéggárók kifizetése” című cikkre.

Az „Erdélyi Gazda”-ból olvasom, hogy a gazdáknak az idejéggárók kifizetésére vonatkozó s a biztosító intézetek ellen irányuló panaszait az Erd. Gazd. Egylet választmánya is tárgyalta.

Ezen panaszhoz a biztosító intézetek részéről, úgy is, mint majdnem két évtizedes praxissal rendelkező kárbecslő, és úgy is, mint okleveles gazda, az alábbiakban szólok hozzá.

A biztosítási kötvény egy kétoldalu szerződés, melynek megkötése egyellen gazdára sem kötelező. A biztosító társaság a jéggár elleni biztosítások díjait statisztikai adatok alapján állapítja meg, kötvényfeltételeit pedig ennek alapján módosítja.

Határozottan állítom, hogy a biztosító társaságokra a jéggár elleni biztosítás nem gazdaságos. Legjobban bizonyítja ezt, hogy egy újonnan alakult biztosító társaság a világpiacon ma már viszontbiztosítást nem kap. A viszontbiztosítók a meglevők szerződéseiket is a szomorú statisztikánk alapján évről-évre súlyosbbitják.

Egész bizonyossággal állíthatom, hogy e szomorú statisztikáknak oka nem annyira az időjárásban, mint inkább a gazdáink erőszakosságában keresendő. Ma gazdáink 90%-a egy kis daraesőre, mely kárt egyáltalában nem okozott, 15—20 százalékos jéggárt jelent. A kárbecslőtől pedig legalább is díjának meglikvidálását követeli.

Az idejégszezon nomálisnak mondható, mindazonáltal a biztosító társaságoknak haszna belőle nincsen. Ha pedig normális esztendőben sincs haszon, miből pótolhassuk a múlt évi katasztrofális jéggárkifizetéseinket?!

Hangsúlyozva tehát idejégszezonunk nomális voltát, meg kell állapítanunk, hogy káraink így is a díjak 60 százalékát teszik ki. Hozzáadva ehhez a 10 százalék tartalékolást, 10 százalék ügynöki jutalékot, 10 százalék kezelést és 10 százalék kárfelvételei költséget, — haszon semmi.

Jéggárainknak pedig minden évben több, mint 50 százalékát az ötszázalékos és azon alóli, kiterőszakolt károk teszik ki, vagyis az ártalmatlan daraesők. Számítalan esetben előfordul az, hogy egyik gazda háfárában 50—60 százalékos jéggárt jelent s a barázdás szomszédja nem is tud kárról, — csak akkor ébred fel, mikor hallja, hogy a szomszédnak a jégdíját meglikvidálták. Meglikvidálták pedig részben a fél

erőszakoskodása, részben a kárbecslő engedékenység, részben pedig a tisztességtelen verseny miatt. Az idén is előfordult pl. az hogy egy ilyen daraesőre egyik biztosító 5 százalék kárt likvidált, a másik biztosító társaság, üzleli érdekből, előbbire rátromfolva, 8 százalék kárt állapított meg. Természetesen az előbbieket panasszal fordultak a társasághoz és kérték a 8 százalékra való felemelést, mert ellenesetben a tüzbiztosításukat is az utóbbi társaságokhoz viszik át. Gazdák panaszát helyszínen felülvizsgálva, sajnálattal kellett megállapítanom, hogy nem 5 százalék, hanem kár egyáltalában nem volt.

A fentiekben elmondottak miatt a biztosító társaságok díjait nem hogy mérsékelni, hanem folyton emelni kénytelenek, — és így a rendes és igazságos, mintegy 10 százalékot képviselő gazdáink kénytelenek a többiért magasabb díjtételeket fizetni.

Ha a tíz százalék a 90 százalékot helytelen felfogásáról és eljárásáról meg tudnánk győzni és javítani, úgy a társaságok díjtételeiket nem hogy emelnék, hanem örömmel szállítanák le.

Most pedig áttérek a sérelmezett 800 leies árban likvidáció megvilágítására;

A kereskedelmi törvény világosan kimondja azt, hogy a károsultak káraikból hasznát nem élvezhetnek. Ha pedig a gazda terményeit 100,000 leire biztosította, holott jégkár nélkül érette csak 80,000 leit kapott volna, minden gazda jégkárért imádkozna.

A biztosító társaság nem fixirozza az árakat. Csak azt mondja ki, hogy a buza biztosítását 1000 leire elfogadja. De ha a gazda úgy gondolja, hogy a buza ára aratáskor nem lesz 1000 le, jogában van azt akár 200 leire is biztosítani.

Éppen azért minden gazda számoljon ezzel és csak értékekben biztosítson, mert a társaságok a felszámított díjakból a viszontbiztosítási szerződések értelmében nem téríthetnek vissza.

Hisz ugyanezen eset áll fenn évtizedek óta terméshozamra nézve is, — ugyanis a biztosítók kisebb termés esetén leszállított hozam után likvidálnak, ezen esetben sem volt díjvisszatérítésnek helye. Csak ezt már a gazdák megszokták és amint — (tisztelet a kivételeknek) — gazdáink az újításokat nem szeretik, úgy igazságtalannak találják a biztosítási feltételeknek a jelenlegi helyzetéhez való módosítását is.

Még egy dolgot szeretnék felemlíteni. A gazdának, ha kára van, a jégkárért a kötvényfeltételek szerint szeptember 30-án kivétel nélkül jelentkezik. Ha pedig jégkára nincs, a jégváltó terminusára csak 2 százalékot fizet. Ellenben igen nagy részük decemberben, sőt következő tavasszal fizeti ki váltóját. Ha pedig a váltóját a biztosító társaság bepereli, természetesen felháborodva biztosításait jövőre más társaságnál adja fel.

Tehát Kedves Gazdatársaim, mielőtt a biztosító társaságokat támadnók, mélyedjünk magunkba, mely esetben nem lesz az jóérzésű gazda, aki támadni, vagy kritizálni merhetne.

Épp ez az eset a tüzbiztosításoknál is. Vizsgáljuk csak meg tüzbiztosításainkat. Látni fogjuk, hogy gazdáink igen nagy része még a békebeli biztosításaival van. Ha azóta ezeket emelte is, az 50 szerez aranyparitás helyett legfeljebb a régi biztosításainak kétharmadát, háromötödét, esetleg tizszeresére biztosított. Kár esetén pedig tele hanggal hirdeti, hogy a biztosító kárának csak $\frac{1}{10}$, vagy $\frac{1}{6}$ részét akarja megfizetni, — vagyis saját szavaikkal élve, a biztosító társaságok a megállapított kárösszeggel „csak csufolódnak”.

Ha minden gazda értékében biztosítana, úgy a társaságok is teljes kárterítést nyújthatnának. De sajnos csak 2—3 százaléka a gazdáknak az, aki teljes értékében biztosít.

A biztosító társaságok ilyen biztosítás mellett okvetlen ráfizetnek, mert az elhanyagolt

biztosításnál a kárbecslők a békés elintézés-kedvéért legalább is kétszer annyit likvidálnak, mint azt aránylagosan kellene. Ha pedig a jól biztosítottak közül, azaz a két százalékból egyik leég, ez az összesek díját felemesztí.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy nem olyan rózsás a biztosító társaságok mai állapota, mint ezt laikus ésszel elgondolni lehet. Azok is épp úgy küzdenek a mai viszonyokkal, mint gazdatársaink, az is éppúgy érzik a földreform, rekvirálás s a többi gazdanyomorúság következményeit, mint éppen a gazdák. Hogy mindennek dacára, ilyen körülmények között is magukat fenn akarják tartani, azt éppúgy, mint a gazdák, egy jobb jövő reményében teszik.

Ezen bajokon kívül a régi biztosító társaságoknak állandóan védekezniük kell a minden garancia nélkül, gombamódra szaporodó biztosító társaságok ellen. Ezek statisztika nélkül, kisebb díjtételekkel dolgoznak, — addig, amíg egy nagyobb káreset éri őket. Ekkor aztán mindenáron arra törekcsenek, hogy a felet kárigényével a kötvényfeltételeik félremagyarázásával elutasítsák s így a nincstelenségüket leplezhessék. Kisebbsárokra azonban túlgavallérok, ezeket nagy dobpal újsághirdetéssel publikálják, hogy ezáltal maguknak minél több felet szerezhessenek.

Épp azért a gazdatársaknak úgy kártügyekben, mint biztosítási ügyekben bizalommal kellene az E. G. E.-hez fordulniok. A gazdasági egyesület közbejöttét a biztosító társaságok is szívesen elfogadnák, természetesen csak azon esetben, ha a gazd. egyesület a társaságokat mérlegeik szerint egyaránt képviselné, sem egyiknél, sem másiknál anyagi érdekeket nem vállalna s így egyes társaságot külön nem favorizálhatna. Ezen esetben úgy a bizt. társaságok, mint azok kárbecslői mindenben szívesen állnának a gazd. egyesület rendelkezésére.

Cluj, 1926. november 1.

Deák János
okl. gazda, kárbecslő főfelügyelő.

Albert Marosvásárhely, Palló Sándor Kolozs, Fáy Kálmán Nalácvád, dr. Farkas István Magyarrege, gr. Haller György Kerelószentpál.

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Fülöp József Nagyban.

Törvények, rendeletek.

Megvonta a kormány a gazdák here-magvizsgálati díj kedvezményét. A földmivelésügyi miniszter a tavaly elrendelte, hogy azon lóhere- és lucernamag miniat, amelyeket aranka tartalomra való megvizsgálás céljából a gazdák küldenek be az állami vetőmagvizsgáló állomásokhoz, díjmentesen vizsgálándók. Az idén 2363—1926. számú rendeletével a földmivelésügyi miniszter ezt a kedvezményt megvonta a termelőkötől és a megvizsgáló állomások csakis az állami gazdaságokból beküldött mintákat vizsgálhatják meg díjtalanul. Magángazdák a vizsgálat megejtését bélyeggel ellátott beadványban kell, hogy kérjék. A gazdaközönseget sok adóján kívül még írásmunkákkal is terhelik ezáltal, ahelyett, hogy a kormány könnyítene a gazdák sorsán, újabb és újabb akadályokat gördít a termelők útjába. A ma érvényben levő magvizsgáló állomási vizsgálati díjakat az alábbiakban közöljük.

1.) Arankavizsgálat (100 gr.) 20.—L. 2.) Tisztasági vizsgálat (fűmagvaknál) 40.—L. 3.) Tisztasági vizsg. (apró herefélénknél) 35.—L. 4.) Tisztasági vizsg. (lucerna és lóhere) 20.—L. 5.) Csiraképeségi vizsg. 20.—L. 6.) Zsákplombálás 4.—L. 7.) Vizsgálati igazolvány 10.—L. 8.) Olomzáróási bárca 4.—L. Egyéb vizsgálatok: 1.) Hektóliter súly megállapítása 20.—L. 2.) Tisztasági vizsg. 20.—L. 3.) Csiraképeségi vizsg. 20.—L. 4.) Mag kinézésének megállapítása 15.—L. 5.) Héjastagság megállapítása árpánál 25.—L. 6.) Héjastagság megállapítása zabnál 20.—L.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1923. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Deritel Ferenc Türe.

1924. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Deritel Ferenc Türe.

1924. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Mátyás János Bánffyhungyad, Palló Imre Kolozs.

1925. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Gálfi Jenő Kolozsvár, Deritel Ferenc Türe.

1925. évre 100 L. tagdíjat fizetett: dr. Wolf Gyula Torda, Mátyás János Bánffyhungyad, Erd. r. kath. Püspökség Gyulafehérvár, Olasz Elemér Nagyvárad, Zajner Samuel Magyararmacsás, Bürger Albert Marosvásárhely, Palló Sándor, Palló Imre Kolozs, Pap Coriolan Alsószopor, Fáy Kálmán Nalácvád, gr. Haller György Kerelószentpál.

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Adorján János, Gálfi Jenő, Kovács Béla Kolozsvár (100 L.), Deritel Ferenc Türe, Finna Kálmán Nagyenyed (25 L.)

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: gr. Degenfeld-gazdaság Erdőszáda (100 L.), dr. Wolff Gyula Torda, Mátyás János Bánffyhungyad, Erd. r. kath. Püspökség Gyulafehérvár, Mezőgazdák Ker. R. T. Arad, Olasz Elemér Nagyvárad, Veszprémi Pál Kissármás (100 L.), br. Szentkereszty István H. szuszó, Magyargazdák Olvasóköre Temesrékás, Bürger Albert Marosvásárhely, Palló Sándor, Palló Imre Kolozs, Pap Coriolan Alsószopor, Fáy Kálmán Nalácvád, dr. Farkas István Magyarrege, gr. Haller György Kerelószentpál.

1925. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Gálfi Jenő Kolozsvár, dr. Wolff Gyula Torda, Erd. r. kath. Püspökség Gyulafehérvár, Vm. Gazd. Egy. Arad, Olasz Elemér Nagyvárad, Bürger Albert Marosvásárhely, Palló Sándor Kolozs, Fáy Kálmán Nalácvád, dr. Farkas István Magyarrege, gr. Haller György Kerelószentpál.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Gálfi Jenő Kolozsvár, dr. Wolff Gyula Torda, Erd. r. kath. Püspökség Gyulafehérvár, Vm. Gazd. Egy. Arad, Finna Kálmán Nagyenyed, Sipos Sándor Sárköz, Olasz Elemér Nagyvárad, gr. Teleki Ádám Marosujvár, Cukorgyár Arad, Magyargazdák Olvasóköre Temesrékás, Bürger

Vegyes közlemények.

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomása október hóra vonatkozóan az időjárásról illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnomás 725.2 volt október 5-iken, a minimum pedig 702.3 a hó 24-iken. A legnagyobb meleget +23.8 C-t október 30-ikán észlelték, a legkisebb meleget pedig 29-iken —3.5 C. volt. Az október havi középhőmérséklete +10.01 C.-ban állapított meg. A legnagyobb csapadék 19. é. 12.4 m/m. volt. A csapadék egész havi mennyisége 25.6 m/m., a csapadékos napok száma 7 volt.

Az arad-hegyaljai bortermelés válsága. A Hegyalján a szüret befejezésével megállapítható, hogy a termés mennyisége a múlt évi- nek alig egyharmadát teszi ki, minőségileg azonban jobb a tavalyinál. A kedvezőtlen viszonyok folytán e csekély mennyiség megfelelő elhelyezésére sincs kilátás úgy, hogy a válság kb. elkerülhetetlen lesz. E súlyos időszakot kevésbé bírják ki a par excellence bortermő vidékek, ahol a lakosság fő megélhetési forrása a bortermelés, mint az olyan vidékek, ahol a bortermelő gazda a válságot más termelési ág erején éli át. — A Hegyalja régebben főleg Ausztriában tudta megfelelően elhelyezni termését, amely ország ma is biztosította szerződésileg beviteli szükségletét más országokból. Ez a lehetőség nálunk kihasználatlanul maradt még mai napig. Ugyancsak sok kívánni való hogy fenn bortermelésünk értékesítésével szemben az a tény, hogy az utóbbi időben a mintavásárokon legtöbb esetben a nemzetközi borpiacon nem vagyunk képviselve. Követelnünk kell a kormány részéről helyes borkiviteli politika mellett külföldi kapcsolataink mielőbbi megfelelő kiépítését, a belső értékesítés sürgetését a termelők érdekeinek szem előtt

tartásával, a terhek megkönnyítését oly módon, hogy a válságos helyzet megszűnjék.

A marosvásárhelyi cukorgyár arra kéri igen tisztelt répatermelőit, hogy ingyen répaszelet járandóságukat répafeldolgozási üzeme alatt okvetlenül vegyék át, mert így megtakarítják a be és kivermeléssel, valamint waggonba rakással járó költségeket, amelyekért, ha járandóságukat bevermelt szeletekből kellene a gyárnak kiszolgáltatnia, métermázsánként 3 leut fog számlázni, illetve csak azon termelők járandóságát fogja bevermelt szeletekből kiszolgáltatni, kik ezen költségek viselését magukra vállalják és erről a gyárat levélben értesítik. Üzemzárta után vasuton elszállítandó szeletnél még további költség is fel fog merülni, amennyiben a gyár saját mozdonya akkor üzemen kívül lévén, a megrakott kocsiakat a gyártelepről a vasút vontatja ki és ezért vasuti kocsinként 125 leit számít fel a rendes fuvardíjon és egyéb illetékeken kívül. Ezenkívül általánosan ismeretes, hogy a répaszelet a bevermeléssel mintegy 30—35 százalék súlyvesztést szenved, mit a szelet kiadásnál kénytelen a gyár szintén figyelembe venni és a nyers szelet helyett 30 százalékkal kevesebb bevermelt szeletet ad ki, különben a termelők egy részének járandóságát egyáltalában nem tudja kiszolgáltatni. Végül közli a gyár, hogy répafeldolgozási üzemet előreláthatóan december hó 10-én befejezi.

A Fauna kisállattenyésztő Egyesület a héten Kolozsváron baromfi kiállítást rendezett, amelyen részvevők és kiüntetés nyertek: Mikó Kálmán, Szász Istvánné (Dezmer), Barbu Jenő és Weisz Frigyes (Beszterce), Gruber József (Torda), Diosi Viktor (Marosvásárhely), Kupás Samu (Kolozsvár). A kiállítás baromfi anyaga igen csekély volt, annál nagyobb számban szerepeltek azonban a kutyák, galambok és nyulak. Az egyesület, mint értesülünk át-szervezés alatt áll, reméljük, hogy ennek megtörténte után nagyobb súlyt fog fektetni a baromfitenyésztésre, annál is inkább, minthogy lapját, amelynek révén propagandát fejthet ki, ismét meg fogja indítani.

Telekkönyvi törvény készül. A kormány egy bizottságot nevezett ki a telekkönyvi rendszernek az egész országban való meghonosítására vonatkozó törvénytervezet kidolgozására. A bizottság a földművelésügyi miniszter elnöke alatt dolgozik.

PIA C.

Országos vásárok.

1926 november hó 8-án. Alsózorlem, Dobra, Hégen, Nagybaród, Naszód, Tövis, Visó. — 9.-én. Barót, Csikszentmárton, Szamoskrassó. — 10.-én. Krasznabétek, Szilágynagyfalva, Nagysomkut, Temesfüves, Vármező. — 11.-én. Bágyon, Belényes, Csákova, Károlyfalva, Kissélyk, Kovászna, Kunszentmárton, Magyargyerőmonostor, Sárkány, Szerdahely, Szereka. — 12.-én. Bodókövár, Erdőszáda, Farkaslaka, Királydaróc, Nyárádmagyaros, Tasnád. — 13.-án. Magyarremegye, Riomfalva, Vajdahunyad. — 14.-én. Băios, Magyaros, Seprős.

A kolozsvári őszi nagyvásáron a nagy felhajtás és stabil árak ellenére vétel alig volt. A lovak ára minőség szerint 12—30000 lei között váltakozott páronként. Főként a fiatal csikókat keresték. Szarvasmarháért páronként 8—22000 leit fizettek. A seris és juhvásár nönndhatni szünetelt. A juhokért darabonként átlag 300 leit kértek. Forgalmi adó címen a tavalyi 48000 leivel szemben 16000 leit vételeztek be.

A kolozsvári országos kirakóvásáron nagy felhozatal mellett az árak igen nyomottak voltak. 100 ló káposzta 3—500 lei, sárgarépa 20 literes vékánként 20—25 lei, egy koszu

hagyma 8—12 lei, egy karalábé 3—4 lei, egy retek 2—3 lei, fokhagyma kg.-ja 28—36 lei, zeller darabja 2—3 lei, petrezselyem vékánként 70—80 lei, vöröskáposzta darabonként 3—4 lei, burgonya mázsánként 300—350 lei.

A heremsg piac csöndes volt a héten, mert a lei igen szilárdan állott, sőt emelkedett. Csütörtökön azonban már zuhanásszerűen esett, minek folytán az eladók reménykedve néztek a javuló heremag árak felé. A pénzügyben lévő termelők havi 2 százalék kamattal mellett előleget kaphatnak heremagjukra eladási kötelezettéig nélkül. Január 10 ig jogában áll a termelőnek bármely napon eladni a magot az előleget nyújtóknak, vagy visszalépni az ügylettől a tőke és kamattal megtérítése mellett. Ha a lei tovább esik, úgy az árak emelkedésére számíthatunk ma 48—55 leit fizetnek minőség szerint kg.-ként. Kérjük t. tagjainkat minták beklődésére, de eddig igen kevés az érdeklődés. Minden mintára az elérhető legjobb napi árat díjtalanul közöljük.

A tordai október 28-iki új vásárbán bizakodtak a gazdák, hogy egy kis pénzhez juthatnak. Ezért a felhajtás — mint rendesen — elég nagy volt, de forgalom jóformán semmi. Mindössze 40 drb. állat iratott át!

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei. Vestag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Október 30-iki számbunkbeli „Előfizetési felhívás” szerint gróf Teleki Arvéd „Növényeink hasznáról” című nagy műve 1 példány 270 Lei, 3 példány 540 lei postautalvány és levelezőlap értesítéssel rendelhető meg december 1-ig Gróf Teleki Arvédnél Cluj, Dorobanțlor 118. 3983

Szakkönyvek. Cselkó: Takarmányozás, Hensch Üzemtan, Monostori: Lótenyésztés, Ormándi: Számítás eladók, Értekezhetl Erdélyi Gazdánál. 3978
Mezőgazdaság minden ágában és a szőlőművelésben jártas, nőilen ispánt keresek. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével De-meter Lajos Alba-Julia, postafiók, — küldendő, 3985

MEZŐGAZDAKNAK!

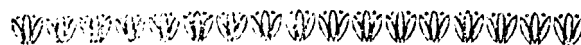
Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”, Velőmagcsávázó „USPULUN”, Nedves vetőmagcsávázó „TILLANTIN” — „ZELIO” patkányirtó mérég, „ZELIO” egérintő mérég-szemcsék. NITROGÉNTRÁGYÁK mint kénsavas ammoniak, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Továbbá a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairtó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogeriában stb. — Ha nem volna raktáron, úgy forduljon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timișoara, Bánati-ház 3949

Képviselők: W. Weinrich et Ing. Zapfe Cluj, Calea Regele Ferdinand 99.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytárs. Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (volt Mátyás király-ter) 7. sz.

Alaptőkéje: 25.000.000 Tartalékok: cca 24.200.000 Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. — Affiliált intézetek: Nagyenyed, Torda, Székelyudvarhely, Szászrégen, Nagybánya — Áruraktárak a vasuti állomások mellett. — Betéteket elfogad, váltókat leszámít, áttalásokat teljesít, mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez. Safe deposit. — Engedélyezett devizahely. 3983

Kertkedvelők, szőlő és földhírtokosok

Ha olcsó és megbízható, elsőrendű, fajtiszta, betegségmentes, gyümölcsfákat, vadoncokat, rózsafákat és szőlőoltványokat óhajtának, forduljanak hozzánk teljes bizalommal.

3979

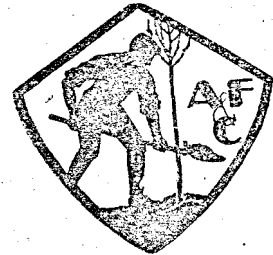
Árak a következők:

Szép erőteljes koronás gyümölcsfák drb. — — — — — 60—76 L.
1—2 éves vadoncok 1000 drb. 1500—2000 L.
Rózsafák darabja — — — — — 30—60 L.
1-a szőlőoltványok 1000 drb. 6500—7000 L.

Kérjenek árjegyzéket és ültessenek öszszel, mert a fogamzás biztosabb.

„TRITEANU“

gyümölcsfaiskola és szőlőoltvány telep Războieni—Cetate Jud. Turda.

Az őszi szállítás megkezdődött
Ambrosi, Fischer és Társai

Faiskólák és szőlőoltványtelepek R.-T. Alud—Nagyenyed. Árjegyzék kívánatra ingyen. 3970

Ismét kapható

a KRIEGNER-féle REPARATOR

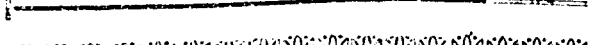
hülés, csusz, köszvény elleni szer, minden gyógyszerárban

Ára 65 Lei.

Ahol nem kapható, oda 3 üveget 210 Lei utánvétellel küld a

főraktár: 3982

Farmacia FLOHR Cluj.

Gyümölcsfa és szőlőoltványok

legújtanosabban beszerezhetők

„TRANSYLVANIA“

Faiskola és Szőlőoltványtelep, Alud, Judetul Alba.

Árjegyzék kívánatra ingyen. 3977

